

Bob Marley, el rei del reggae de la A a la Zeta

L'11 de maig de 1981 Bob Marley moria de càncer a Miami. Vint anys després la seva música continua sonant arreu del món i la seva imatge encara és un referent de la lluita per la igualtat dels pobles, sobretot al Tercer Món. EL TEMPS ofereix un petit diccionari d'introducció al mite, a més d'un reportatge sobre la seva influència al nostre país i un recull dels homenatges que se li faran enguany.

Àfrica. La terra promesa i el paradís perdut dels rastes. Bob Marley fou sempre un apòstol i referent popular del panafricanisme, la unió de tots els pobles africans –immersos, des de la descolonització, en cruentes guerres fratricides– per refer-se d'anys d'opressió colonial.

Babilònia. La ciutat bíblica de la Mesopotàmia, paradigma del mal i la perversió a les Escriptures, representa per als rastes el sistema injust i corrupte dels blancs, contra el qual cal rebel·lar-se. L'Església i l'Estat, així com la policia, en són els elements primordials.

Bald-head. Aquell que viu i treballa a Babilònia. Qui no és rasta ni porta rastes, qui no es rebel·la contra el sistema. O ets rasta o bald-head, no hi ha terme mitjà.

'Cach a Fire'. Aquest disc, produït per Chris Blackwell l'any 1973, és el primer que els Wailers van gravar per al segell independent britànic Island, i el que els va fer conèixer fora de Jamaica, gràcies a una bona promoció i a una gira pel Regne Unit. Als pocs mesos, ja feien de teloners de Bruce Springsteen als EUA.

Clapton, Eric. Bluesman britànic que va contribuir definitivament a la popula-

ritat de Bob Marley a Occident amb la seva versió, el 1974, del clàssic dels Wailers "I Shot The Sheriff", que va arribar al número u de les llistes d'èxits dels EUA.

Comunisme. L'Anticrist, segons Bob Marley. O almenys això va confessar a Jordi Tardà en una entrevista, quan va visitar Barcelona. Cal tenir en compte que l'emperador Haile Selassie va ser derrocat pels comunistes, i que els seus seguidors, així com l'església etiop, van ser perseguits en el que es va conèixer com el "terror roig". Abans d'això, però, Marley havia mostrat una certa simpatia per les teories marxistes.

Dodd, Coxson. L'home que el va descobrir. Bob Marley va gravar, amb els Wailing Wailers, una vuitantena de temes pel seu mític segell jamaicà, Studio One.

Dotze Tribus d'Israel, Les. Fundada el 1968 per Venton Carrington, és probablement la secta més important de Jamaica. Defensa la figura de Haile Selassie com a Crist ressuscitat, rei de Judea. Bob Marley en va ser membre durant bona part de la seva vida, abans de convertir-se a l'ortodòxia.

Dreadlocks. Aquí en diem, simplement, "rastres"; ço és, els cabells deixats créixer ben enredats, com la cabellera del Lleó de Judea. O arreglats a la

La imatge de Bob Marley va popularitzar els pentinats rastes, que tenen un significat misticoreligiós perquè imiten la cabellera del Lleó de Judea (il·lustració de l'esquerra), un símbol per als practicants rastafaris.

perruqueria, però això ja és una altra història.

Etiòpia. Aquest país de la banya d'Àfrica representa per als rastafaris la veritadera terra promesa, el Mont Sió de les Sagrades Escripures. Fou un dels primers països africans a modernitzar-se, de la mà de Haile Selassie i, gràcies a la seva política exterior, va mantenir sempre la independència, excepte durant els anys d'ocupació feixista, entre 1936 i 1941. Aquest caràcter pioner i resistent, i la figura divinitzada del seu emperador, van convertir Etiòpia en la terra sagrada dels rastafaris. Per això, els colors verd, groc i vermell de la bandera etiop formen part de l'univers reggae-rasta, i els podem trobar pertot, des de cordons de sabata fins a paper de fumar.

Exodus. L'èxode d'una generació elegida que obre els ulls i abandona la pèrfida Babilònia; un lloc comú en l'univers de Bob Marley, que dóna nom al

seu disc de 1977, i a una cançó, que va compondre durant els sis mesos que va viure a Anglaterra.

Ganja. Aquesta és una de les varietats de cànnem indi que creix en terres jamaicanes. Segons sembla, és força més forta —pel que fa a l'alteració de la consciència que sol provocar— que la marihuana que s'acostuma a fumar per aquestes latituds.

Garvey, Marcus Mossiah. Nascut el 17 d'agost de 1887 a Sant Ann's Bay, aquest sindicalista defensà els drets dels treballadors negres al llarg de la seva vida, tant a Jamaica, com en diversos països americans. Fou un dels pares del panafricanisme, i va predicar el retorn dels negres a l'Àfrica com a solució als problemes racials. En una de les seves obres de teatre, va profetitzar l'arribada d'un "rei mític", que havia de redimir l'Àfrica negra; pels rastes, Marley entre ells, Haile Selassie era aquest rei, malgrat que Garvey ho va negar sempre,

aduint que a Etiòpia encara hi havia esclavitud (es va abolir el 1924), i en va ser un enemic declarat.

Haile Selassie I d'Etiòpia.

Nom que va rebre el ras Tafari quan va ser coronat emperador d'aquest país africà l'any 1930.

S'autoproclamava descendent directe del rei Salomó, i va regir Etiòpia des de 1917. Malgrat modernitzar l'imperi, el desconeixement de la realitat del país, de la misèria i la fam que es passava a les terres del nord, van provocar una seguit d'insurreccions militars, que van culminar amb la seva destitució, el 1974. El ras Tafari fou considerat pels rastafaris, que en prengueren el nom, el vertader Crist.

I-Threes. Trio coral format per Rita Marley, dona de Bob, Juddy Mowatts i

Marcia Griggs. Va acompanyar la banda des de 1975.

Jah. El déu dels rastafaris. És probable que el nom derivi del Jahvè de l'Antic Testament. Ells l'identifiquen amb Haile Selassie, Rei de Reis i Lleó de Judea. Les cançons de Marley estan farcides d'invocacions a Jah. Una de les quals, "Jah Lives", la va escriure tot just després de la mort del derrocat emperador.

Jamaica. Illa caribenya i pàtria de Bob Marley, aquest país de poc més de dos milions d'habitants és una font inacabable d'estils musicals, com el reggae i l'ska. La població és, bàsicament, d'origen africà, descendent dels esclaus que hi van introduir els britànics.

Kingston. Capital de Jamaica, on Bob Marley va viure durant la major part de la seva vida. Com tants camperols, els Marley hi van arribar buscant feina i prosperitat i es van instal·lar al gueto suburbial de Trenchtown, inspirador de cançons com "Trenchtown Rock".

Legend. Un dels dos recopilatoris oficials pòstums de Bob Marley and The Wailers. Editat el 1984, és segurament un dels discos més venuts del món. Conté algunes de les millors cançons, com "I Shot The Sheriff", "Get Up, Stand Up", "Three Little Birds", o una versió en directe de "No Woman No Cry".

Lois. Aquesta marca de roba texana fou la gran culpable de la popularitat de Bob Marley al nostre país. L'any 1978 va incloure la cançó "Three Little Birds" en un anunci de pantalons.

Marihuana.

Aquesta planta d'efectes narcotitzants, euforitzants i al·lucinògens creix amb una certa alegria a les terres càlides i

humides de Jamaica. D'aquí que els rastres, identificant-la com l'"herba santa" que apareix a la Bíblia, la convertissin en un element essencial de les seves experiències místico-religioses; simbolit-

zava, a més, la resistència contra l'opressió babilònica dels blancs, que n'havien prohibit el consum.

Marley, família.

A més de Bob, tota la família s'ha dedicat —amb bastant d'èxit— a la música. La líder de la família, Rita —una persona encantadora—, controla amb mà de ferro el llegat del seu marit, a través del segell Tuff Gong i de la Fundació Bob Marley.

Tant Ziggy Marley (a la foto) i els seus Melody Makers, com Kymani Marley (fill de Bob però no de Rita), han tocat al nostre país en alguna ocasió.

Nine Miles. Poble del comtat de St. Ann on va néixer Bob Marley. Només hi va passar cinc anys, abans de traslladar-se a la capital.

Rastafarl. Moviment religiós jamaicà que va agafar el ras Tafari (Haile Selassie) com a encarnació de Déu, seguint una profecia de Marcus Garvey. Els rastres prediquen una vida pacífica i humil, i la lectura devota de la seva Bíblia, *Holy Piby*. La seva filosofia té la llibertat com a premissa bàsica. La marihuana forma part del ritual per aconseguir aquest alliberament. Però, segurament, allò que més ha arribat a Occident és la seva estètica particular.

Reggae. Descendent directe de l'ska i el rock steady, juntament amb diversos ritmes afrojamaicans, es caracteritza per un compàs 4/4, un temps lent i melodies repetitives, amb un baix molt marcat i cadenciós. Es va convertir en la música dels rastres, que hi van incorporar les lletres misticoreligioses i políticament combatives.

Ska. Gènere musical nascut a Jamaica a finals dels anys 50, fruit de la fusió de diverses músiques com ara el soul o el rithm'n'blues, amb els ritmes jamaicans. Els Wailers van tocar ska i rock steady (un derivat més lent del primer), fins que es van decantar definitivament pel reggae, a mitjan anys 70.

Sound Systems. Discoteques ambulants que, a Jamaica, van servir per a propagar músiques com l'ska, el reggae o, més tard, el raggamuffin. Un dj feia de mestre de cerimònies i es dirigia a l'audiència mentre punxaven les cançons. Marley i els seus amics, com tants altres *rude boys* (joves rebels i desocupats, provinents dels barris pobres de Kingston) freqüentaven els Sound Systems, on es van empapar dels ritmes que després els farien famosos.

Tuff Gong. Pseudònim de Bob Marley durant la seva època de *rude boy*, en què vagava pels carrers de Kingston sense ofici ni benefici. Més tard va donar nom al seu segell discogràfic, fundat el 1969, amb el qual s'han reeditat tots els discos dels Wailers.

Wailers, The.

Banda fundada per Bob Marley l'any 1963, amb el nom de Wailing Wailers, juntament amb Bunny Livingstone i Peter Tosh. De

l'ska que tocaven al principi, van evolucionar cap al rock steady, i van passar a dir-se, simplement, The Wailers. El 1975, Bunny i Tosh van abandonar el grup, que es va convertir en Bob Marley and The Wailers, amb la formació més o menys definitiva de Bob Marley (veu solista, guitarra rítmica i percussions), Aston Barret (baix i percussions), Carlton Barrett (bateria i percussions), Tyrone Downie (teclats i cors), Junior Marvin (guitarra solista i cors), Gari Lindo (teclats), Alvin Patterson (percussió) i Al Anderson (guitarra). L'actual cantant és Gary Nesta Pines (foto).

Zimbabwe. Aquest país africà, antic règim racista de Rhodèsia, es va desfer del jou colonial el març de 1980. Bob Marley fou l'únic artista que va tenir l'honor de participar en les celebracions del Dia de la Independència, un mes després, i poder comprovar com la gent el coneixia i se sabia les seves cançons.

Ferran Magrané
Oriol Cortacans